

Fylkesrådet i Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag fylkeskommune

SAKSPROTOKOLL

Sak nr. 10/110

Miljøverndepartementet - Klimakur 2020 - Høring

Behandlet/Behandles av	Møtedato	Sak nr .
Fylkesrådet i Nord-Trøndelag	25.5.2010	10/110

Saksbehandler: Rune Hedegart

Arkivsak: 10/01434

Arkivkode: 741

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

Fylkesrådet vil komme med følgende konkrete punkter for oppfølging av Klimakur:

- En nasjonal ordning for etablering av klimaskoger må utredes.
- Totalt energibehov i Norge må analyseres bedre. En må vite mer om hvilke kilder det er behov for å bygge ut framover. En må avklare om Norge har som mål om å levere fornybar energi til Europa, og i hvilket omfang. Effekten av produksjon av ny fornybar energi er for dårlig behandlet i rapporten.
- Det må lages en analyse som tar for seg hele vårt bioproduksjonsgrunnlag og bruken av det. Hvor stor del skal vi utnytte og til hva. Bioråstoffet er en begrenset ressurs, som en må utnytte på mest mulig optimal måte. Dette må sees opp mot andre tilgjengelige energiformer.
- Det må snarest settes inn tiltak innen transport: 1) det må stimuleres til omfattende innfasing av kjøretøy som helt eller delvis kan drives med elektrisitet, 2) arbeidet med å utvikle og kommersialisere produksjonen av andregenerasjons biodrivstoff må prioriteres og 3) jernbanen må ha en kraftig oppgradering og alle banestrekninger må snarest elektrifiseres.
- Det bør utvikles opplegg for klimakvoter knyttet til biogassanlegg.
- Det må være et krav at nye installasjoner i Norskehavet har klimavennlig energiforsyning, før godkjenning av plan for utbygging og drift.

Protokoll

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Sak nr 10/110

Miljøverndepartementet - Klimakur 2020 - Høring

Behandlet/ Behandles av
Fylkesrådet i Nord-Trøndelag

Sted
Fylkets Hus

Møtedato **Sak nr.**
25.5.2010 10/110

Saksbeh: Rune Hedegart
Arkivsak: 10/01434
Arkivkode: 741

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

Fylkesrådet vil komme med følgende konkrete punkter for oppfølging av Klimakur:

- En nasjonal ordning for etablering av klimaskoger må utredes.
- Totalt energibehov i Norge må analyseres bedre. En må vite mer om hvilke kilder det er behov for å bygge ut framover. En må avklare om Norge har som mål om å levere fornybar energi til Europa, og i hvilket omfang. Effekten av produksjon av ny fornybar energi er for dårlig behandlet i rapporten.
- Det må lages en analyse som tar for seg hele vårt bioproduksjonsgrunnlag og bruken av det. Hvor stor del skal vi utnytte og til hva. Bioråstoffet er en begrenset ressurs, som en må utnytte på mest mulig optimal måte. Dette må sees opp mot andre tilgjengelige energiformer.
- Det må snarest settes inn tiltak innen transport: 1) det må stimuleres til omfattende innfasing av kjøretøy som helt eller delvis kan drives med elektrisitet, 2) arbeidet med å utvikle og kommersialisere produksjonen av andregenerasjons biodrivstoff må prioriteres og 3) jernbanen må ha en kraftig oppgradering og alle banestrekninger må snarest elektrifiseres.
- Det bør utvikles opplegg for klimakvoter knyttet til biogassanlegg.
- Det må være et krav at nye installasjoner i Norskehavet har klimavennlig energiforsyning, før godkjenning av plan for utbygging og drift.

Fylkesrådets vurdering:

Fylkesråden ser positivt på at det legges fram et så omfattende dokument som Klimakur som grunnlag for å utvikle regjeringens vurdering av klimapolitikken og behov for endringer i virkemiddelbruken til Stortinget i 2010.

Det er etter hvert laget mange, og til dels gode, rapporter og andre arbeider som omhandler reduksjon i klimagassutslipp i Norge. Det er imidlertid ikke før politikk utformes, virkemidler utvikles og tiltak settes ut i livet at det virkelig skjer en reduksjon i utslippene. Skal fylkeskommuner og kommuner skal kunne gjøre en så god jobb som det forventes, må det forefinnes nødvendige virkemidler avsatt. Det er uttalt at fylkeskommunene med regionreformen fikk økt ansvar innen klimaarbeidet, men det er få konkrete virkemidler som så langt følger dette. Klimakur synes heller ikke å endre på dette.

Fra Nord-Trøndelag ønsker vi å fokusere spesielt på de muligheter som ligger i klimaskoger hvor hovedformålet er CO2fangst og hvor vi allerede har etablert ordninger for salg av klimakvoter i Nord-Trøndelag.

Derfor velger vi å ha fokus på oppfølgingen av Klimakur i denne høringsuttalelsen.

Steinkjer, 25. mai 2010

Johannes Sandstad
fylkesråd for miljø

Saksutredning for fylkesrådet

Sammendrag

Hjemmel/Referanse for saken:

Miljøverndepartementet har sendt rapporten "Klimakur 2020" på høring. Høringsfrist er 20. mai 2010. Det er bedt om å få levere innspillet noen dager etter offisiell høringsfrist.

Utrykte vedlegg:

- Klimakur 2020 (www.klimakur.no)
- Klima- og energiplan for Nord-Trøndelag

Utredning:

Innledning/bakgrunn

Utredningen Klimakur 2020 er et meget omfattende arbeid, der hoveddokumentet er på 312 sider. Til grunn for hovedrapporten ligger flere sektorrappporter og annen sektorvis bakgrunnsinformasjon. Rapporten er en analyse av potensialet for å redusere klimagassutslipp i Norge. Den må sees på som en "menyliste", der en rekke klimatiltak innen forskjellige sektorer er presentert, slik at det skal være mulig å velge de en vil prioritere. Klimakur vil danne utgangspunkt for regjeringens vurdering av klimapolitikken og behov for endringer i virkemiddelbruken til Stortinget i 2010.

Saksframstilling/problemstillinger

Det vil ikke være formålstjenelig å behandle Klimakur i detalj. I denne høringsuttalelsen konsentrerer en seg om de områdene Nord-Trøndelag har noe å bidra med og de som har størst betydning for fylket. Det er fokus på oppfølging av Klimakur.

Det er viktig å være klar over at Klimakur kun omhandler utslipp fra Norge, og tar derfor ikke for seg varer og tjenester utenfor landets grenser.

Gjennom arbeidet med den regionale klima- og energiplanen for Nord-Trøndelag, har en gjort de prioriteringene en vil konsentrere seg om i Nord-Trøndelag i første omgang. I det videre arbeidet kan det hentes mye informasjon for videre prioriteringer, også på regionalt nivå, i Klimakur. Det er likevel primært ut fra den politikken som blir utmeislet ut fra analysene i denne rapporten, og andre tilsvarende arbeider, det videre arbeidet i Nord-Trøndelag må legges opp. Klimakur føyer seg fint inn i rekken av arbeider omkring reduksjon av klimagassutslipp i Norge. Det er nå et stort behov for å komme fram til en klimapolitikk med flere konkrete tiltak.

I Klimakur er både kommunenes og fylkeskommunenes ansvar i klimaarbeidet understreket. Per i dag mangler en imidlertid myndighet og nasjonale rammebetingelser for å kunne følge opp forventningene. Dette må en forvente avklares i det politiske arbeidet som skal følge opp Klimakur.

Kostnad ved å gjennomføre klimatiltak er et viktig prioriteringsgrunnlag. I rapporten vies forholdet mellom privat- og samfunnsøkonomi oppmerksomhet. Det er viktig at det utformes incentiver som gjør at samfunnsøkonomiske tiltak gjennomføres, til tross for at de ikke er privat- eller bedriftsøkonomisk lønnsomme. Dette er også et forhold det er viktig å ha med i oppfølgingen av rapporten.

Transport er en av de største utslippskildene og den raskest voksende. Det må settes inn tiltak for å redusere utslippene fra transport. For et fylke med så spredt bosetting som Nord-Trøndelag er det viktig at tiltakene ikke fører til unødig stor belastning på nødvendig transport i distriktene.

Det er noen helt opplagte grep som må settes inn innen transport: 1) mengden transporterte varer og personer må reduseres, 2) det må stimuleres til omfattende innfasing av kjøretøy som helt eller delvis kan drives med elektrisitet, 3) arbeidet med å utvikle og kommersialisere produksjonen av andregenerasjons biodrivstoff må prioriteres og 4) jernbanen må ha en kraftig oppgradering og alle banestrekninger må snarest elektrifiseres.

Klimakur trekker opp en rekke mulige klimatiltak innen diverse sektorer. Det er vel og bra, men det mangler en analyse av det overordnede bildet. Det er ikke gjort noen **analyse av samlet behov for energi** og varer som er viktige innen klimatiltak.

Innenlands produksjon av kraft og varme omhandles kun på 4 sider i rapporten, og i hovedsak gjelder det vurderinger vedrørende fjernvarme. Energikildene i fjernvarme kan være forskjellig, slik at fjernvarme i seg sjøl ikke er noen garanti for at energikilden er klimavennlig. Dette poengteres i rapporten, og det er satt opp tiltak for å sikre dette.

Det er en åpenbar mangel i Klimakur at ikke videre behov for fornybar el-produksjon fra vindkraft og vannkraft er vurdert. Dette både som erstatter for fortsatt eksisterende oljefyrt varme, behov knytta til ny industriell produksjon av biobrennstoff, hydrogen, eller behov for elektrisitet innen transportsektoren og på sokkelen.

Det bør snarest analyseres:

1. Hvor mye energi har Norge bruk for de neste fem årene, innarbeidet de reduksjonene i energibruk en ser for seg? Hvilke energiformer vil øke og hvilke kan reduseres, bl.a. med tanke på utfasing av fossile kilder.
2. Hvilke kilder kan dekke hvilke behov? Hvilke kilder trenger en da mer og mindre av?
3. Norge vil ha overskudd på energi; hva gjør man med overskuddet? Skal det stimuleres til energikrevende industri som kan produsere varer på basis av fornybar energi og helst foredling av innenlands råvarer? Skal energien eksporteres i uforedlet form? Eksport som elektrisitet, hydrogen eller bioenergi?
4. Ut fra dette: hvor mye ny fornybar energi bør da bygges ut og hvilke former skal prioriteres? Skal Norge bygge ut omdiskutert fornybar energi for å forsyne Europa med rein energi, eller skal en i grove trekk kun dekke innenlands behov?

Videre må en huske at det ikke kun er energi som påvirker klimagassutslippene, men også de valg en gjør av varer. Det er ofte en nær sammenheng mellom varer og energi. Dette er særlig tydelig for biologiske varer. Rapporten omtaler bruk av biologiske produkter, særlig knyttet til bioenergi av forskjellige former, på en rekke områder. Det finnes imidlertid ingen analyse av hvilket samlet bioproduksjonsgrunnlag vi har her i landet, om dette kan økes og hvordan vi utnytter dette tross alt begrensede grunnlaget mest optimalt.

Gjeldende politikk er at **dyrket mark** skal benyttes til å produsere mat på. Ivaretagelse av dyrkede arealer bør derfor være en prioritert sak også i klimasammenheng. Disse arealene bør ikke benyttes til å produsere biodrivstoff i noe særlig omfang.

Produkter fra trevirke er en viktig del av de omtalte tiltakene i rapporten. Det dreier seg bl.a. om trekull og annen biobrensel i industrien, økt bruk av tre til bioenergi i andre deler av samfunnet, bygging i tre og biokull i jordbruket. Det totale potensialet for høsting av trevirke i norske skoger er relativt godt kjent. Det savnes imidlertid en overordnet analyse av hvordan denne ressursen utnyttes best; til byggemateriale, papir, kjemikalier, andre foredlede produkter, biodrivstoff eller biovarme. J.fr. det som er skrevet om en overordnet analyse av energisituasjonen for Norge over; er det bedre å produsere trepellets av deler av vårt trevirke til eksport og i stedet bruke el og varmepumper til oppvarming hjemme?

Fangst av CO₂ i skog og lagring av karbon i trevirke har dokumentert et stort potensial. Det er en aktiv oppbygging av skogressursen over lang tid som har resultert i dagens høye fangst av CO₂ i skog. Dette gir, j.fr. det som er skrevet i avsnittet over, en tileggseffekt at Norge får større bioenergiressurser å utnytte. Ved å fortsette med et fortsatt aktivt skogbruk,

kan en sørge for at dette blir en varig situasjon. Norske skogforskere mener det fortsatt er et stort potensial til å øke skogvolumet i Norge ytterligere. For å oppnå dette må det utvikles incentiver til å drive et godt skogbruk gjennom å ha en aktiv skogpolitikk. Blant annet bør et opplegg for klimakvoter i skog utvikles. Her har Nord-Trøndelag fylkeskommune gått foran, og etablerer i disse dager den første klimaskogen i samarbeid med skogselskapene i fylket, for frivillig fangst av utslipp fra egne flyreiser.

I dag er det støtteordninger til bl.a. å bygge **biofyrte fjern- og nærvarmeanlegg**. Erfaringer fra eget fylke viser at det for en stor del er sentralfyrte anlegg basert på elektrisk kraft som erstattes. Oljekjelene i de eksisterende anleggene er svært lite i bruk. Nord-Trøndelag fylkeskommune har i høringsuttalelser til enkelte fjernvarmeanlegg i fylket uttalt undring over at spisslast forutsettes dekkes ved hjelp av oljekjeler, og vil representere 10 % av anleggets varmelevering. Fylkeskommunen er skeptisk til at dagens vannbaserte varmeanlegg/el-kjeler (utkobbar kraft/kjelkraft) erstattes med biokjeler, som samtidig inkluderer ny oljefyrt spisslast. En er derfor enig i og tilfreds med, vurderingene i Klimakur vedrørende: *"Det er også mulig å bruke juridiske virkemidler, for eksempel ved å fastsette vilkår i konsesjonen til det enkelte fjernvarmeanlegg om at det kun skal benytte fornybar energi."* Og videre at Enova kan stille tilsvarende betingelser ved tildeling av økonomisk støtte til fjernvarmeanlegg. Fylkeskommunen poengterer at el-kjel som spisslast bør likestilles med biobrensel spisslast.

Økt innblanding av biodrivstoff er et tiltak som er nevnt i rapporten. Klimakur forutsetter at all tilsetning av biodrivstoff innen transportsektoren skal skje ved import (etanol, biodiesel). Dette er en passiv inngang til denne problematikken, og vil føre til at andre land får økte utslipp for å produsere drivstoff til oss. Vi har store ressurser i egen skog til å produsere andregenerasjons biodrivstoff fra, j.fr. det som er skrevet over om utslipp fra transportsektoren.

Biogasspotensialet i jordbruket er omhandlet i to steg. Trinn 1: 30 % av gjødselen behandles i biogassanlegg og trinn 2: 30 til 60 % av gjødselen behandles. I et landbruksfylke som Nord-Trøndelag veit en at det vil være uhyre krevende å bygge ut så mange biogassanlegg at 30 % av gjødselen kan behandles. Dette både ut fra den enorme mengden gjødsel som skal behandles, den spredte strukturen på gårdsbruk med husdyr og ikke minst kapitalbehovet for å kunne finansiere en så storstilt utbygging. Den beste bruken av biogass er trolig som drivstoff. For oppgradering til drivstoff kreves ytterligere investeringer og en vil møte en logistikkutfordring. En må likevel være klar over at fangst av metan fra gjødsel først og fremst er et klimatiltak, deretter en energikilde og tertiært gir det en biorest med gode egenskaper. For at biogassanlegg i jordbruket skal få noe omfang, må det utvikles betalingsopplegg for klimaeffekten, for eksempel gjennom et opplegg for salg av klimakvoter for slike anlegg.

Det er avgjørende at en klarer å redusere utslippene av CO₂ fra **petroleumsaktiviteten i Norskehavet**. I den forbindelse vil en fra Nord-Trøndelag fylkeskommune trekke fram følgende punkter som ekstra viktig:

- Utbygger må pålegges å sørge for klimavennlig krafttilførsel i forbindelse med utbygging av spesielt nye installasjoner for petroleumsvirksomheten i Norskehavet.
- Miljøvennlig krafttilførsel for spesielt nye installasjoner i forbindelse med petroleumsvirksomheten i Norskehavet må være et krav for godkjenning av plan for utbygging og drift av nye funn.
- Kravet om elektrifisering må nå følges opp med konkrete politiske beslutninger og pålegges oljeselskapene å gjennomføre.
- Nord-Trøndelag fylkeskommune ønsker at Vikna kommune i Ytre Namdal skal være utgangspunktet for ilandføring av CO₂-rik gass for fangst av CO₂ og etablering av infrastruktur for transport og lagring av CO₂. Dette bør ses i sammenheng med bygging av et gasskraftverk med CO₂-rensing, hvor kraft benyttes til elektrifisering av installasjoner og varmen utnyttes i prosessanlegg på land.

Konsekvenser

Høringsinnspillet har ingen direkte konsekvenser for Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Konklusjon

Klimakur danner et godt grunnlag for å utarbeide den framtidige klimapolitikken for Norge. Men det skjer ikke noe som en direkte følge av rapporten. Det er først i det videre arbeid, gjennom prioriteringer og utforming av politikk og virkemidler at en kan oppnå effekt i form av reduksjon i utslipp. På lokalt og regionalt nivå er en avhengig av en god nasjonal politikk og konkrete virkemidler en kan benytte for å gjøre sin del av jobben.

Konkret vil Nord-Trøndelag fylkeskommune foreslå følgende oppfølgingspunkter:

- Totalt energibehov i Norge må analyseres bedre. En må vite mer om hvilke kilder det er behov for å bygge ut framover. En må avklare om Norge har som mål om å levere fornybar energi til Europa, og i hvilket omfang. I hvilken form skal energien eventuelt eksporteres; som elektrisitet, som bioenergi (drivstoff eller trepellets) eller i foredlet form som energikrevende industriprodukter. Dette har innvirkning på hvilke energiformer en baserer innenlands forbruk på. Vi er ikke sikker på at stimulerings tiltakene i dag er riktig utformet i forhold til svaret på en slik analyse. Effekten av produksjon av ny fornybar energi er for dårlig behandlet i rapporten.
- Det må lages en analyse som tar for seg hele vårt bioproduksjonsgrunnlag og bruken av det. Hvor stor del skal vi utnytte og til hva. Bioråstoffet er en begrenset ressurs, som en må utnytte på mest mulig optimal måte. Dette må sees opp mot andre tilgjengelige energiformer. I Klimakur trekkes bioenergi og biokull fram i flere sammenhenger, uten at tilgjengeligheten og alternativ bruk, sett opp mot andre energikilder og deres bruksområder, er tilstrekkelig vurdert.
- Det må snarest settes inn tiltak innen transport: 1) mengden transporterte varer og personer må reduseres, 2) det må stimuleres til omfattende innfasing av kjøretøy som helt eller delvis kan drives med elektrisitet, 3) arbeidet med å utvikle og kommersialisere produksjonen av andregenerasjons biodrivstoff må prioriteres og 4) jernbanen må ha en kraftig oppgradering og alle banestrekninger må snarest elektrifiseres.
- Det bør utvikles et kvotesalgssystem for klimakvoter knyttet til biogassanlegg for å stimulere til etablering av slike anlegg. Kapitalsituasjonen i landbruket er en skranke for å gjennomføre en massiv utbygging av biogassanlegg.
- Det må være et krav at nye installasjoner i Norskehavet har klimavennlig energiforsyning, for godkjenning av plan for utbygging og drift.
